

HEVES ÉS VIDÉKE

TÁRSADALMI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:

Egész évre 8 korona. Egyes szám ára 10 fillér.
Megjelenik minden vasárnap.

Főszerkesztő: Fintha Dezső
Felelős szerkesztő: Székely Mildós

Szerkesztőség és kiadóhivatal.

HEVESEN, a könyvnyomdában.

Kéziratok vissza nem adatnak

Tanítók szerepe a gümőkór terjesztésében.

A civilizáció terjedése folytán az ember már régen megszűnt a puszták, erdők-mezője lenni. A járóművek tökéletesbedésével pedig gyakoribbá lett az érintkezés, miáltal legádázabb ellenségünknek, a fertőző betegségeknek terjedése igen megkönnyített. — Természetesen ennek arányában az egészségügyi közigazgatásnak mind jobban sorompóba kellett lépnie, hogy a közegészségügy rohamos hanyatlását megakadályozza. Ma már az egészségügy javítására áldozott összeg számottevő. Régebb a tisztálkodásra elfogyasztott szappan mennyiségével igyekeztek mérni az országok, népek műveltségét. Ma már sokkal realisabb számot kapunk, ha az egészségügy előmozdítására fordított összegeket hasonlítjuk

össze a lakosság számával s a lakott terület nagyságával.

Ez összegnek igen nagy hányada a tuberkolózis-halálozás csökkentésére fordítatik. Mégis aránylag mily esekély az eredmény! S ha tízezer ennyi szanatóriumunk s ha tízezer ennyi dispenzérünk létesül is, még mindig nem fogjuk elérni azt az eredményt, amit a ráfordított áldozat arányában joggal elvárhatnánk. Mert ezek az intézmények csak a beteg embert javítgatják, az egészséget nem mentik meg a megbetegedéstől. A gümős halálozást némileg csökkentik, a gümős megbetegedésre aligha van befolyással. —

A mai tuberkolózis elleni küzdelemben igen keveset törődünk a megelőzéssel, mert momentán látszólagos eredményt nem tudunk fölmutatni, pedig ez elsőrendű fontosságú egy olyan országban, ahol az előre elrende-

lésnek annyi hive van. A modern higiéné minden területén jelszó lett a megelőzés (prophylaxis), mégis éppen úgy, mint ahogy a divatos jelszókból megélni csak kevesen tudnak, jelszókkal e megbetegedéseket nem tudjuk elhárítani, ha nincs meg a hozzávaló eszközünk.

Ne a divat hódításának, hanem a közegészségügy javulása eredményének tekintsük, hogy ma az iskolákat palotáknak építik, tágas termekkel, nagy ablakkal, portalan padlóval, fürdővel, játszótérrel s a technika legújabb vívmányaival. Ne a divatot nézzük a lassan terjedő erdei, kerti iskolákban, a szabadban való viszatérésben, hanem tekintsük a gyakorlati hasznot, ami abból származik, hogy nem egy sötét test és lélekölő, büzös, poros kis oduba kell töltenie a fejlődésben levő gyermekeknek a nap 4-5 óráját, hanem tiszta levegőjű tágas

A szinpad csillaga.

Irta: Staszni Antal.

Várnay Ida már rég ünnepelt színésznő volt és még mindig nem gondolt a jövőre, azaz a házasságra. De nem is nagy szüksége volt rá, miután első fellépése óta elég nagy művészi tőkét harácsolts össze, úgy, hogy a leggondtalanabb életmódot folytatta. Pedig hány fiatal gavallér szive dobog érte? Hány férfi érzi magát boldogtalannak az ő látására? Hány szerelemittas férfi kebeléből száll föl a sóhajlás, őt, az imádott nőt birni. Pedig Várnay Ida nem is volt észbontó szépség, mint sok más nő széles e világon. Bájai már hervadóban vannak. És mégis rajongtak érte. Milyen varázs suggestióval bír e nő a férfiak lelkére? Ha nem is volt valami esztétikai szépség, egész lényében mégis volt valami lebilincselő, érthetetlen biztos fellépés, szemében andalító, megrészegítő tűz.

Ép az Otheló főpróbájára készült, midőn Mari szobaleánya egy látogató névjegyet hozta. Amidőn Ida a nevet a névjegyen megpillantotta, karosszékre roskadt, arca

eisápadt, de csak egy pillanatra, azután fölállt, jelt adott a bebocsátásra.

A látogató férfi volt. Belépett, udvariasan kezet csókolt Idának, majd letelepedve, fájdalmas, sok szenvedéseket rejlő szavakban szólalt meg:

— Megjöttem Ida. A terminus lejárt. Eljöttem, hogy kiragadjalak abból a körből, amely lehet te reád művészi szempontból talán sokat jelentő, de nem lehet egyuttal hozzád méltó. Eljöttem, hogy most már végre isten és ember előtt a magamévá tegyelek... hogy szerelmünk egyetlen gyümölcsének, gyermekeknek, aki az igazi anya bírájának létét nélkülözni kénytelen, becsületes nevet adjanak...

— Béla, te vádolsz, de nem érdemlem meg! Te nem ismered az én helyzetemet. Szeretlek. Te vagy egyedüli tárgy szerelmemnek és lásd még sem áldozhatom föl szabadságomat. Mi nekem a szinpad? Oltár, amelyen vagy elbukom, vagy dicsőséget szerzek...

Olyas valami nekem a szinpad, mint a mindennapi szükséges kenyér...

Szegény leányom... Neki mindenestre jobb ha a kolostorban marad, a homályban hagyva a titkot, anyja bűnét...

A férfi könnyezett. Hosszu évek kinszenvedései jutottak eszébe. — A nyomor, amelyet csupán ezért az asszonyért eltűrt. Anyja, jó édes anyja átká, amelyek most önvádként állanak előtte. Aggán ott villant a gondolat, hogy mi mindent áldozott föl és mégis hiába, hiába epeszti magát érte.

— Édes Idus, drága gyermekem! Könyörülj rajtam, légy ez egyszer te is gyöngéd. Ha szeretsz, valaha csak szerettel, ha nem önámítás volt szerelmed, kell, hogy te is másként gondolkodj. Egész életem energiája függ a mai lépéstől. Két ember jövőjéről van szó. Leányodéről, meg az enyémről. Jusson eszedbe, hogy hányszor játszótárral már a szinpadon anyaszerepet és most, amidőn tulajdon leányodról van szó, visszarettensz a legkomolyabb anyaszereptől. — Szivtelen vagy, szivtelen... s zokogva borult a dédelgetett színésznő lábai elé.

Ez a jelenet nem maradhatott hatás nélkül. Ida is zokogásban tört ki és most már egymást igyekeztek vigasztalni.

A férfi a legszenvedélyesebben szerette, valóságos rabszolgája volt. — Midőn kirelhetetlenségét látta, egy pillanatra elborulni, elsötétetni kezdett előtte a világ. Felébredt benne a régi láng, a kintzó, mar-

szobákban, vagy éppen a természet ölében.

De mi előny származna a tágas, jó levegőjű iskolából, ha a fekete táblán kopott volta miatt nem látszik az írás, ha nedvesek a falak, állandó légmozgás kint a benne tartózkodókat? És mi előny származik, ha minden meg is ujhodik, minden jobbá is válik, de a tanító a régi marad, a régi lesorvadt, mellbajos, állandóan köpködő emberváz?

A hat éves gyermeket a törvény letépi édes anyja ölelő karjáról, hogy a tudomány mezején abrakoltassa. Ismeretesek a tanítás megkezdése utáni hetekben fellépő iskolabetegségek, melynek főtünetei kedvtelenség, étvágytalanság, sápadtság, gyakori fejfájás, idegesség stb. — E tünetek részben a szabad levegő hiányából, részben az ülő életmódból magyarázhatók. Különböző is minden gyermeknél nagyon látszik, ez időben a megváltozott életmód folytán fellépő testi és lelkiváltozásoknak egész sora. Ha most a szegény, tuberkulózis tanító lelkesen tanít, individualizálva, amint a modern pedagógia megkívánja, külön-külön foglalkozik a gyermekekkel, hogy jó betághassa fejükbe a tudást, vajjon nem a legjobb, legalkalmasabb melegágyba plántálja-e az ő szörnyű betegségét, melyről talán még saját magának sincs tudása? Hisz életkörülményei változása folytán

dosó féltékenység. — A gyehenna tüze minden poklát érezte belsejében dumi. — Egyszerre vészben forgó szemekkel, mint a martalékára éhes sivatag királya, az oroszlan, ugrott föl!

— De én úgy akarom, érts meg, úgy akarom! Elég volt a bűntudásból, mert... s szilárd elhatározással mint egy ölni kész bősztől, egy lépést tett előre.

Egy metsző, éles sikoltás hallatszott. Ida aléltan terült el a finom perzsa szőnyegen. — Nő volt. Ez a sértés a szívéig hatolt. — A férfi szerelme tárgyát, mindent veszélyben forogni látván, elfelejtette haragját, mindent, azt, amiért jött. — Odatérdelt melléje, ölébe vette fejét s addig csókolgatta lágy, finom szőke haját, mignem Ida lassanként fölnyitotta szemét.

— Megbocsátsz? Oh, mond...

A felelet egy néma kézzorítás volt. Megértették egymást a sűrű.

gyöngült, megbetegedett, ellentétben állásban csökkent szervezet minden fertőzéssel szemben fokozott mértékben érzékeny.

Tehát gyermekeink megmentése érdekében kell sikra szállnunk, hogy egy emberért százak egészsége, jövő boldogsága ne forogjon kockán. A társadalomnak a beteg embert nem védnie, titkolnia kell, hanem meggyógyítania. —

A tanító, tanítónő életpályáját egészségesen kezdi, hisz mielőtt felvesznek a tanítóképzőbe, orvosi vizsgálatnak vetik alá. Később is, tanulmányi ideje alatt állandó orvosi ellenőrzés alatt áll. De ezzel az állami még nem végezte el kötelességét. Az államnak később is törődnie kell munkásai egészségével, mert az államnak nem érdeke, hogy beteg alkalmazottai fél munkát végezzenek. Különböző is a munkaadónak teljes anyagi felelősséget kell vállalnia, ha a munkából kifolyólag valamely betegség, vagy baleset éri a dolgozó személyt. A tanítót tehát betegsége alatt nem lehet tovább alkalmazni: 1. saját vitális existenciája miatt, 2. a jövő generációra való tekintettel. Két olyan fontos momentum, melynek mindenike már magára is döntőleg kellene hatnia.

Leghelyesebb volna minden tanítással foglalkozó embert bizonyos időközökben hivatalos orvosi vizsgálatnak vetni alá. Ha valakit betegnek, a gyermekek egészségét veszélyeztetőnek találnának, azt állami gyógyintézetbe, üdülőtelepre küldenék teljes fölépüléséig. Természetesen ezen idő alatt a családot megfelelő segélyezésben kellene részesíteni. — Ha valaki családi, vagy egyéb okok miatt nem volna hajlandó a kijelölt intézetbe menni, illetve ott tartózkodni, hivatalból, egészségi okokból nyugdíjaztatnék.

Végeredményben oda konkludálunk, hogy a beteg tanítót föl kell menteni a tanítással járó felelősségtől, a tanulókat meg kell védeni egészségük károsításától. Tekintve, hogy a tanítók anyagi viszonyai nem rózsásak, az államnak kell gondoskodnia, mint munkaadónak, ép úgy, mint a társadalomnak mindazon gyógyténye-

zőkről, melyek a nemzet nap-számosságainak gyógyulását előmozdítják. —

Dr. Barabás Zoltán.

HIREK.

Eljegyzés. Novák Antal a Heves város és Vidéke takarékpénztára könyvelője eljegyezte Keppler Gizella urleányt Munkácsról. —

Nyugtázás. A hevesi műkedvelő ifjak folyó évi november hó 30-án tartott táncmulatságán felülfizettek: Maczky Emil, Martos Gyula 6—6 K. Dr. Mikola Gyula, Breiner Samu, Székely Miklós, Hevesi József, Schuster Géza, Kovács Gusztáv, Máder Miksa 2—2 K. Halász Viktor, Szabó Ferencz, Balassa László, Lajer János, Kertész Herman, Körtvélyesi Andor, Egyed Gyula 1—1 kor. Szücs György, Fögel Gyula, Hanóczy Gyula 50—50 fill. Bleier Ernő 40 fill. Demeter Győző, Schwartz W., Bíró Lajos, N. N. 20—20 fill. Melyért ezúton mond hálás köszönetet a Rendezőség.

Színészet városunkban. Farkas Mihály színtársulata tegnap este kezdte meg működését a Brieger szálló termében az „Aranyosó” operettel. — A társulatot annyi jó hír előzte meg, hogy méltán hisszük, miszerint városunk színházjáró közönségének élvezetes estékre van kilátása. A társulat műsorán a fővárosi színházak legjobb újdonságai szerepelnek. A tagok között néhány ismerősünk is van, Faragó Sándor titkár, Molnár János, Rubi Ilona, kik maguk is smerve őket, erős támasszai lesznek a társulatnak. Csak közönségünktől függ tehát, hogy maguknak is, a társulatunknak is néhány kellemes estét szerezzünk a mennél tömegesebb látogatással. F.

Halálozás. Mely részvétellel vettük hírül Mihály Gyula tarnaszentmiklósi nyug. jegyző és földbirtokos elhunytát. A család a következő gyászjelentést adta ki:

Özv. Mihály Gyuláné sz. szügyi Trajtlér Irma mint neje és a megboldogult gyermekei István és Anna úgy a maguk, mint számos rokonaik nevében is vérző szívvel jelentik, hogy a szeretett férj, illetve atya, balogfalvi Mihály Gyula nyugalmazott körjegyző és földbirtokos f. évi december hó 1-én a haldokló szentségének ájtatos felvétele és hosszas szenvedés után életének 72. boldog házasságának 40. évében az Úrban elhunyt. A boldogult hült tetemei folyó hó 3-án d. u. 3 órakor fogtak a tarnaszentmiklósi temetőben lévő családi sírboltban nyugalomra tétetni. — Az engesztelő szent mise áldozat folyó hó 4-én reggel 8 órakor fog a tarnaszentmiklósi templomban a Mindenhatóknak bemutatni. — Tarnaszentmiklós, 1913. évi december hó 1. — Örök boldogság legyen része! — Heves város és vidéke takarékpénztára is adott ki gyászjelentést. Az elhunyt igazgatósági tagja volt az intézetnek.

Kertész Tódor, műiparú játék és sportcikk raktára, Budapest, Kristóf-tér nagy képes árjegyzékét ingyen és bérmentve

küldi a következő tárgyakról: Társasjátékok. Gramophon. Richter köépitőszekrény. Mozdó fénykép. Gyermekevasút. Gyermekek biciklik. Babák Karácsonyfadíszek. Szobatorna eszközök. Korcsolyák, szánkók, ródli, ski. Száncengők. Vívóeszközök. Vadászkelékek. Revolverek. Rasztó pisztoly. Borotvák. Gilette önborotváló, Bóraru. Dohányzóeszközök. Bronz, porcellán és japán diszmuáruk, íróasztal kellékek, háztartási cikkek stb.

Vásárok. A jászberényi és füzesabnyai országos vásár december hó 8-án tartatik meg Vésztmentes helyről mindkét helyre minden állat felhajtható.

Új cigaretta. A királyi kincstári dohányjövődék legközelebb új cigarettafajta szándékozik az általános forgalomba hozni. Az új cigarettának a neve „Miriam” lesz, Az új cigaretta 5-10 darabos csomagolásban darabonként 5 fillér árban lesz, kapható és kiállítás: szebb lesz, mint az eddigi forgalomba levő szivarkáké. A „Miriam” cigaretták szópókával és szópókánélkül és aranyozott véggel kerülnek majd forgalomba.

Kik boldogult szeretett férjem, Horváth Endre elhunyt alkalmasából, részvétüket családomnak nyilvánították, fogadják leghálásabb köszönetemet

Tarnaszentmiklós, 1913. december 4.
ö.zv. Horváth Endréné.

4017
913

Árverési hirdetmény.

Alulírott községi előljárárság Heves község képviselőtestületének 125/XIV-913 sz. határozata folytán ezennel közhírré teszi, a község, mint a hevesi közbirtokosság jogutóda 1914 január 1-től 1916 december 31-ig terjedő időre a heti és napi piac és négy országos vásártartási jog Heves község házában tartandó nyilvános árverés útján a legtöbbet ígérőnek haszonbérbe fog adatni. Az árverés határnapja 1913 december 15-én d. e. 10 óra.

Kikiáltási ár 2000 korona évi bérösszeg melynek 10%-át árverezni szándékozik az árverés megkezdése előtt tartoznak a község előljárárság kezéhez bantabénnül letenni.

Az árverési feltételek a község házában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Heves 1913. november 25-én.
Fintha Dezső főjegyző, Nagy András bíró

Eladó ház Hevesen.

Dr. Barabás háza mellett 1364-ös beltelek és ház, szabadkézből kedvezményes feltételek mellett eladó. Cím a kiadóban.

Egy lakóház 2 szoba, konyha és melléképület szép kerttel január 1-ére kiadó.
Kecskés Ferencz kerékgyártó.

Törv. védve.

Utánzatoktól óvakodjunk!

KÖHÖGÉS. REKEDTSEG és HURUT ellen nincs jobb, mint a valódi MENTHOMOL-CUKORKÁK.

Hatásuk gyors és biztos, nagyon kellemes, jó ízűek, a gyomrot nem rontják, az étvágyat elősegítik. — A köhögési ingeret, valamint a hangszálak kifáradását megakadályozzák, miért is énekesek, színészek, papok, szónokok állandóan használják.

Dohányzóknak nélkülözhetetlen a száj üdítésére és a dohányszag eltávolítására. — Ára: 1 doboz 40 fillér. —

Kapható minden gyógyszerárban és drogériában. — Vásárlásnál vigyázzunk a „Menthomol” névre, melynek minden dobozán a fent látható 4 gnóm alaknak rajta kell lenni!

Gyár: Egger A. Fia, csász. és kir. udv. szállító. BÉCS.

Aj fésülést
a legújabb divat szerint háznál elvállalok,
Szives pártfogást kér
Fancsalszky
Ilonka.

MEZEI ISTVÁN fodrász terme.
Tisztelettel értesitem a n. érdemi közönséget, hogy borbély és fodrász üzletemben a háznál való kiszolgálást is elfogadom, valamint hajmunkák készítését elvállalom. — Olesó árak.

== Jó kiszolgálás. ==
HEVES.

A CIGARETTA
CSAK AKKOR JÓ,
HA A PAPIR
„R A T I O”.

Bessenyei Sándor gépész.

Első hevesi gépműhely és gépraktára Hevesen. — Járásbiróság mellett.

A legolcsóbb árban részletfizetésre kapható mindenféle legjobb gyártmányu

gazdasági gépek,

um. vetőgép, eke, konkolyozó, kukoricamorzsoló s daráló, permetező, varrógép, kerékpár és ezekhez géprészek.

Bármilyen gyártmányu gépek megrendelése legolcsóbb ár és felelősség mellett.

Saját készítésű **szóró és tisztító-rosták,**

borprések, szőlő-zúzó, szecska és répvágó gépek.

Öntöttvas sarkeresztek a felírás beleöntve.

Gépjavitások legjobb szakértelemmel, hozzá való asztalos, lakatos és vas esztergályos munkák végeztetnek.

Vitéz Nándor

okl. kőműves mester Heves.

Elvállal minden nemű kisebb-nagyobb új építéseket, átalakitást és javításokat is. Valamint szakértői megbízásokat, tervek és költségvetések készítését, ugyaz építettő, mint kívánatra a vállalkozóknak is.

Kertész Soma

festő Hevesen

(közvetlen a piacér mellett) Darányi-utca (sajátház).

Elvállal a kor követelményeinek megfelelő, legjobb kivitelű.

Szobafestő,

mázoló, czimfestő és minden e szakba vágó munkát, minden verseny fölötti olesó árban. Továbbá bármilyen komplikált kézimunka rajzot és kézimunkákra festést (selyem stb.).

Kívánatra a legújabb mintákat vidéken is bemutatja.

Hirdetéseket

	legolesóbban	
	: felvesz a :	

kiadóhivatal.

Imakönyvek

dus választékban kaphatók könyvnyomdánkban.

ADLER JÓZSEF

könyvnyomdája és könyvkötészete

Könyvnyomdában, mely a modern kor igényeihez teljesen megfelelően van berendezve, izléses kivitelben, jutányos árak mellett készülnek heti és havi folyóiratok, alapszabályok, zárszámadások, egyházi, községi és egyéb hivatalos nyomtatványok, levelek, levélborítékok, számlák, levélfejek, falragaszok, báli és menyegzői meghívók, eljegyzési kártyák, étlapok, táncrendek, névjegyek, gyászlapok stb. nyomdai szakba vágó nyomtatványok.

Könyvkötészetemben elvállalok minden e szakmába vágó munkák csinos és izléses kivitelben való elkészítését, — valamint dobozokat is — hivatalos kezelési könyvek a megrendelés napján készülnek el. — Raktáron tartok **katholikus** és **református imakönyveket** papír, vászon, bőr, chagrén, párnázott borju- és a chátbőr, imitatio és valódi esontkötésben eredeti könyvkiadói árban. Bármely kiadó által kiadott könyv beszerzését elvállalom.

Községi, körjegyző és ügyvédi nyomtatványok állandó nagy raktára.
Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

HEVES Főutca 610.

*Ujdonság: látképes levelezőlapokban
nagy választék.*